

LBRIS

We know
books

VASILE ALECSANDRI

Chirițele

Editura
TANA

CUPRINS

Chirița în Iași sau Două fete ș-o neneacă	5
Chirița în provincie	79
Cucoana Chirița în voiaj	157
Cucoana Chirița în balon	167

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

ALECSANDRI, VASILE

Chirițele / Vasile Alecsandri. - Mușătești : Editura Tana, 2021

ISBN 978-606-9019-33-7

821.135.1

Pentru comenzi și informații, ne puteți contacta la:

- tel: 0743-146.673, 0726-71.01.41
- e-mail: edituratana@yahoo.com
- www.edituratana.ro

Tipar: ARTPRINT

Email: office@artprint.ro

Chirița în Iași

sau

Două fete ș-o neneacă

Comedie cu cântece, în 3 acte

*Reprezentată la Teatrul Național din Iași,
în beneficiul artiștilor români, la 1850.*

PERSONAJELE:

Cucoana CHIRIȚA
GRIGORI BÂRZOI, soțul ei
ARISTIȚA, CALIPSITA, fetele lor
PUNGESCU, coșcar bucureștean
BONDICI, coșcar ieșean
GULIȚĂ, copilul Chiriței
Văduva AFIN
LULUȚA, copila ei
Sărdarul CUCULEȚ, director de agie
UN FECIOR BOIERESC
IOANA, țigancă
UN SLUJITOR DE BARIERĂ
UN SURUGIU
UN NEAMȚ CU ORGĂ
POFTIȚI LA BAL, SLUGI,
SURUGII, CAI DE POȘTĂ

ACTUL I

Teatrul reprezintă ulița Păcurarii plină de omăt; în stânga, în fund, se vede bariera închisă. La ridicarea cortinei se aud chiote și pocnete surugiești. Bariera se ridică și încep a trece în fund vro 16 cai de poștă, care trag o trăsură veche pusă pe tălpi de sanie. Caii intră în culisele din dreapta, dar trăsura rămâne troienită în mijlocul scenei. În coada trăsurii sunt aninate o mulțime de sipete și de cutii, iar pe deasupra lor șade o țigancă învelită într-o cergă strenteroasă; ea ține în mână o cutie cu bonete. Pe capră stă un fecior boieresc, ținând altă cutie. Înăuntru se află cucoana Chirița, Aristița, Calipsița și Guliță Bârzoii. Începe a însera și a ninge.

SCENA I

CHIRIȚA, ARISTIȚA, CALIPSITA, GULIȚĂ,
ȚIGANCA, FECIORUL, SLUJITORUL DE
BARIERĂ, UN SURUGIU

SLUJITORUL (alergând după trăsura, zice țigancei din coadă): Cine zici că-i în trăsura?...

ȚIGANCA: Cucoana Chirița.

SLUJITORUL: Cum?... Crița?

ȚIGANCA: Chirița... surdule.

SLUJITORUL: Chirița Surdulea?... Da cască-ți pliscul mai tare... cioară, și cârâie mai dezghețat... Ce cucoană-i în trăsură?

ȚIGANCA: Du-te pârlîi! că doar n-am să-ți toc la ureche până mâine.

SLUJITORUL: De!... Baragladină, te-ai pichirisit?

ȚIGANCA: Baragladină ești tu, guleratule!

SLUJITORUL: Ian vezi moachia, că s-o fudulit... (*Azvárle în țigancă cu omăt.*) Hâși, cârâitoare!

ȚIGANCA: Șezi binișor, blestematule, că te ia dracu.

SLUJITORUL: Hâși, ciocănitore!...

ȚIGANCA: Bată-te pârdalnicu să te bată!... șezi binișor.

SLUJITORUL: Hâși, duh de baltă...

CHIRIȚA (*scoțând capul și primind omătul în obraz*): Ce este? ce-ați pățit... carnacsî! că era să mă chiorască!... Cine-azvárle cu bulgări?... (*Către țigancă:*) Ce te-o apucat, mă rog, coțofano, de cârâi ca cioara-n par?... Ie sama la lucruri bine, și taci din plisc. (*Întorcându-se către fecior.*) Și tu, moijicule, ce stai în capră ca un degerat și nu zici surugiilor să meargă?... Vai, bată-vă crucea, mangosiților, c-o să-mi faceți zile fripte!...

SLUJITORUL (*la oblon*). Cucoană...

CHIRIȚA: Ce-i?

SLUJITORUL: Cum îi numele d-tale?

CHIRIȚA: Cum mi l-o dat nănașu... Lipsești de-acole.

SLUJITORUL: Așa știu și eu... d-apoi vezi, cucoană, că trebuie să te trecem la catastiful barierei.

CHIRIȚA: Să mă treci la catastif pe mine?... da ce sunt eu, să mă treci la izvod?... Auzi vorbă!... Măi! că obraznici mai sunt gulerații țiști cu săbiuțe...

Lipsești, moijice!

Lipsești de-aice,

Că-ți sar în păr

Și te bat măr.

Auzi dârzie! blăstămăție!

Obrăznicie

Și moijicie!

În catastifuri el să mă scrie;

Să-mi facă mie

Catagrafie,

Parcă aş fi marfă de băcălie,

Brașovenie

Sau lipscănie!

TOȚI

Lipsești, moijice!

Lipsești de-aice,

Că-ți sar în păr

Și te bat măr.

SLUJITORUL (*astupându-și urechile*): Ho, țară!... că doar n-am urechi de săftian... Cucoană, avem poruncă să nu lăsăm pe nime-n târg, pân-a nu-l întreba de nume.

CHIRIȚA: Ei! c-or să-mi scoată sufletu!... Du-te de scrie c-o venit în Iași: cucoana Chirița a banului Grigori Bârzoii, de la Bârzoieni, cu Aristița, Calipsița și Guliță, copiii lor.

SLUJITORUL (*în parte*): Mă!... ce pomelnic (*Tare.*) Cum ziseși, cucoană?

CHIRIȚA: Iaca surdu!... (*Repede.*) Chirița, Aristița, Calipsița și Guliță Bârzoii ot Bârzoieni. (*La surugi.*) Mânați, măi, și luați seama la covățele. (*În parte.*) Aice-n capitală ești tot cu zilele-n mână.

SLUJITORUL (*în parte*): Crița, Răștița, Lăpșița și Gurluiță Brânzoii!... da... a dracului nume!... parcă se bat babele-n

gură... Mă duc să-i torn în catastif. (*Merge spre barieră.*) Gurluiță, Lăpșița... Crița... (*Iese.*)

CHIRIȚA (*la surugii*): Pornit-ați, jârpanilor?

SURUGIUL (*îndemnând caii*): Hi, hi, hi, hi, copii... nu mă lăsați... Hi, hi, tătucă... Hi, hi, mânca-v-ar lupii. (*Poc-nește.*) Hi, Iudă... Hi, jupitule. Iaca, mă! c-or să mă lase-n troian... Hi, hi, da hi... lua-v-ar dalacu... prohodiv-ar cioarele!...

CHIRIȚA (*scoțând capul repede*): Tacă-vă gura, bețivilor, că vă aud copilele.

SURUGIUL: Ian lasă-ne, cucoană hăi... nu ne mai necăji, că destul necaz avem noi cu rădvanul ista, ardă-l focu!...

CHIRIȚA: Ba să te ardă pe tine focul... auzi?... rădvan!... trăsura mea de nuntă, nouă-noușoară!... de abia din vremea bejăniei!... Hai, mânați și nu mai faceți vorbă.

SURUGIUL: Hi, hi... odată, copii, cu toții... Hi! lăsa-v-ați oasele cioarelor și pelea vameșului... Ha, ho, ha, ho, tbr... degeaba!... de-acum ne-am troienit...

CHIRIȚA: Ne-am troienit?... Iaca! na, și alta acum... chiar colac peste pupăză! (*Feciorului.*) Ce stai ca un butuc în capră, mangositule... coboară de-agiută la trăsură... Ian vezi-l, mă rog, parcă-i un boieri!... nu-i bun nici de-o treabă...

FECIORUL (*leneș*): Dacă-i chiar în zadar... nu ne scoate de-aici nici dracu...

CHIRIȚA: Sărmane, sărmane... ți-oi arăta eu acuși pe dracu, somnorosule... dă... dă!...

FECIORUL (*scoborându-se*): Somnoros, da! și eu n-am închis ochii de două nopți!

CHIRIȚA (*sărind din trăsură*): Ian auzi-l că și răspunde!... (*Lunecând.*) Carnacsî! că era să-mi rup șălele (*Împingând feciorul.*) Ia, colo... colo la răzor, tontule...

pune umăru de-mpinge, că ești coșcoge... (*La surugiu.*) Hai, măi, opintiți vârtos.

SURUGIUL: Hi, hi, zvânta-v-ar vântu și v-aș vinde păstrama!

CHIRIȚA: Tacă-vă gura, blăstămaților! că vă aud copilele! (*La fete.*) Astupați-vă urechile! (*În parte.*) Îi un păcat cu niște ghiorlani. (*La țigancă.*) Da tu, cheramo, ce stai acolo parcă clocești ouă... de-te gios să se mai ușureze trăsura.

ȚIGANCA: Cuconiță, nu mă pot scoborî făr' de scară.

CHIRIȚA: Scară?... ți-oi da eu la scară, coțofană... deschide-ți aripile și sai la pământ... da doar mi-i strica cutia... c-atâta-ți trebuie.

ȚIGANCA (*sărind*): Valeu!... că mi-am scrântit piciorul! valeu!

(*Sărind, scapă cutia, care se strică.*)

CHIRIȚA: Tronc! parcă-nadins i-am zis să mi-o strice!... Of! săracan de mine! că-mi vine să țin și să ieu câmpii!... Mult oi să mai stau în drum? (*Aleargă la oblon și lunecă.*) Carnacsî! că mi-o plesnit șireturile de la rochie!... Aristițo, Calipsițo, dați-vă gios și voi, doar ne-om distroiemi mai degrabă... ia așa... frumos... încet, să nu lunecați.

(*Aristița și Calipsița se cobor,*

Guliță vrea și el să iasă, dar Chirița îl oprește.)

GULIȚĂ (*cepeleag și alintat*): Să mă cobor și eu cu țâțacele?

CHIRIȚA: Ba nu, Guliță mamei... nu, drăguță; mata șezi în trăsură ca să nu răcești.

GULIȚĂ: E!... neneacă, vreau să mă cobor... na...

CHIRIȚA: Ba nu, suflete... dacă mă iubești... șezi mățăluță locului, puiule, și te învălește cu contășu băbacăi.

GULIȚĂ: Ei, m-am săturat de contăș; vreau să mă dau pe gheață...

CHIRIȚA: Ba... să nu faci pozna, Gulița neneacăi, c-apoi s-a mânia neneaca și nu ți-a mai cumpăra minavet... știi mata... minavetu care ți l-am făgăduit...

GULIȚĂ: Așa! de trei ani de când mă porți cu făgăduința...

CHIRIȚA (*sărutându-l*): Gulița mamei!... că nostim ești... nu fi de diochi... (*Închide oblonul și zice surugiilor:*) Hai, flăcăi, de-acum, că vă făgăduiesc bacșiș bun... câte un fifirig de om... (*Căutând în culise.*) Iaca pozna! da unde-s surugiii?

FECIORUL: Or fi fugit!... cine știe?... la vro crâșmă poate... (*În parte.*) Hei, că nu-s și eu cu dâșșii!

CHIRIȚA: O fugit și m-o lăsat lată în mijlocul drumului!... bre! c-o să mă lovească ceva! (*Furioasă.*) Ei, apoi să nu te-apuce șaptezeci de năbădăici?... *Kirie eleison!* (*Vine iute în fața publicului.*) Mă rog, cine ține poștele?... cine-i otcupcicul ghipcanilor?... să deie ochi cu mine, dacă-l ține curăua... să-i zic două vorbe... da vorbel!... să le pomenească cât o trăi... știi?... cole... *engolpion* de anul nou 1844.

I

Ian să-ți spun, otcupcic dragă,
Vel otcupcic de ghipcani!
Toți motanii, fără șagă,
Nu-ți plătesc nici chiar doi bani!
Of! mări frate,
De ai păcate
Cu cai de poștă să te pornești;
De multă ciudă,
De multă trudă,
Te simți, cu poșta, că-mbătrânești!
Ba nu-s propele,

Nici căpițele;

Ba ștreangu-i putred de ars în foc!

Hi, pliosca, trosca,

Hi, trosca, pliosca!...

Sluga-n pricină... ești tot pe loc!

II

Drept să-ți spun, otcupcic dragă,

Vel otcupcic de ghipcani!

Toți motanii, fără șagă,

Nu-ți plătesc nici chiar doi bani!

Căci dacă pleacă,

Colbul te-neacă;

Glodu-ți lipește benghiuri pe nas;

Biciul pocnește

De te-asurzește,

Și caii poștei alerg... la pas!

Ba stau la dealuri;

Te dau de maluri;

Îți sfarmă trupul de nu mai poți!

Și de nu-ți pasă,

Ajungi acasă

C-un ochi, c-o mână, și cu trei roți!

CHIRIȚA (*alergând în fund*): Poftim poște!... dacă nu merg caii, fug surugiii!... Da unde s-o înfundat blăstămații? (*Intră în culisa din dreapta, din fund.*) Vai! că buni-s de spânzurat în iarmaroc!... Auzi!... carnacsî, că lunecușu-i!... Valeu!... (*Se aude căzând pe gheață.*)

ARISTIȚA, CALIPSIȚA: Vai de mine! a căzut neneaca pe gheață!...

(*Aleargă amândouă după Chirița și se aud picând și țipând în culise: „Valeu!... Valeu!...”*)

FECIORUL (*căutând în dreapta*): Haita... buf... na, c-o căzut și duduile... Ha, ha, ha... una peste alta...

(*În vremea aceasta Guliță se coboară furiș din trăsură și începe a se da pe gheață.*)

GULIȚĂ: Uța... a... a... Bine-i de dat de-a săniușul... Uța... a... a... Neneaca s-a dus... bine-mi pare!

ȚIGANCA (*ghemuită în cergă lângă coada trăsurii*): Da astâmpără-te, cuconașule, că-i cădea jos și ți-i sparge capu.

GULIȚĂ: Taci, coțofană... nu cârâi.

ȚIGANCA: Haide, hai, că te-a vedea ea cucoana acuși.

GULIȚĂ: Taci, îți zic, c-apoi știi... (*Către fecior.*) Măi, fecior boieresc, vin' de te dă pe gheață cu mine.

FECIORUL: Ce să fac?... că doar n-am zece capete de stricat...

GULIȚĂ (*mânios*): D-apoi dacă-ți poruncesc eu?... nu vrei?... Ei las' măi bade, că te-oi drege eu.

FECIORUL (*în parte*): Ba-i drege tu pe cine-ai mai dres, sfrijitule.

GULIȚĂ: Uța... a... las' că te-oi spune eu și bunicăi, și mătușicăi, și băbacăi, și neneacăi... Uța... a... (*Se aude dincolo de barieră un sunet de zurgălăi și un glas de jidov strigând: „Vio, vio.”*)

SCENA II

FECIORUL (*lângă oblon*), **ȚIGANCA** (*lângă coada trăsurii*), **GULIȚĂ** (*dându-se de-a săniușul pe dinaintea ei*), **BONDICI**, **PUNGESCU**, un **NEAMȚ** cu orgă și **SLUJITORUL**

BONDICI (*la barieră*): Mă! cel cu trăsura... fă înainte... Ce-ai închis șoseaua?

FECIORUL (*căutând în stânga*): Dec! cum oi să fac înainte, dacă ne-am troienit?

BONDICI: Ce-mi pasă mie?... dă-te-n lături că n-am să șez aici toată noaptea pentru hatârul tău.

FECIORUL: Măi omule, da n-auzi că ne-am troienit?

PUNGESCU (*asemene la barieră*): Înhamă-te pe tine și trage zdreavăn până ce-i ieși din zăpadă.

FECIORUL: Ba-ți pune pofta-n cui.

PUNGESCU: Hait! o pățirăm de la roate... Ei, ce facem acum?

BONDICI: Hai să lăsăm harabagiul și să ne suim într-o sanie de birjă.

PUNGESCU: Fie ș-așa... hait... vină și tu, neamțule, cu noi.

NEAMȚUL: No gut... maine heren.

(*Bondici, Pungescu și Neamțul cu orgă intră pe la barieră. Slujitorul îi oprește.*)

SLUJITORUL: Cum îi numele d-voastră, domnilor?

BONDICI: D-lui îi spătarul Hațmațuchi, și eu aga Crastavețovici: amândoi cu șezutul și cu avutul în Focșani... Cât pentru d-lui neamțul, îi vestitul baron fon Șonțberg, care vine de la Podul-Iloaiei ca să deie concerturi instrumentale în folosul său. Drept care avem cinste a ne închina d-tale cu tot respectul, noi, sus-pomeniții și jos-iscăliții: spătarul Hațmațuchi, i aga Crastavețovici, i baron fon Șoacătenberg. (Se închină și vine în fața scenei.) Zi cruce-ajută și dă înainte la catastih dacă poți, cenușerule.

(*Slujitorul rămâne încremenit și suieră de mirare.*)

Neamțul începe a cânta din orgă și se trage în fund lângă trăsură, Bondici și Pungescu vin în fața scenei.

PUNGESCU: Ha, ha, ha!... repede mi-l luași pe bietul dorobanț, nene...